

METODOLOŠKO POJASNILO

Janja Kalin, Ida Repovž Grabnar

SATELITSKI RAČUNI ZA KULTURO

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Eksperimentalna statistika: Satelitski računi za kulturo, 2019 in 2022, Slovenija

November 2024

Kazalo

1	NAMEN.....	3
2	PRAVNI OKVIR	3
3	ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI.....	3
4	IZBOR ENOT OPAZOVANJA.....	3
5	ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV	3
6	DEFINICIJE	4
7	POJASNILA	7
8	OBJAVLJANJE PODATKOV	9
9	REVIDIRANJE PODATKOV	9
10	DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA	9

1 NAMEN

Namen objave podatkov je prikaz ekonomske strukture področja kulture in predstavitev pomena kulture v celotnem gospodarstvu na podlagi ključnih makroekonomskih kazalnikov, kot so delež kulture v celotni dodani vrednosti in bruto domačem proizvodu, proizvodnja in potrošnja proizvodov s področja kulture, investicije, zaposlenost itd.

Podatke objavljamo kot eksperimentalne, ker je raziskovanje novo in se merski instrumenti ter metodologija za pripravo podatkov in izračun kazalnikov še razvijajo.

2 PRAVNI OKVIR

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki](#) (Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01)

3 ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enota, ki jo opisujejo objavljeni podatki, so transakcije ekonomskih subjektov, povezane z dejavnostmi na področju kulture v Sloveniji. Opazovane so z vidika ponudbe na domačem trgu (proizvodnja in uvoz), porabe (vmesna potrošnja, končna potrošnja, investicije in izvoz) ter strukture stroškov.

4 IZBOR ENOT OPAZOVANJA

Zajete so institucionalne enote vseh sektorjev gospodarstva, ki izvajajo dejavnosti na področju kulture.

V obračun so zajete vse enote v skladu s konceptom proizvodnje po Sistemu nacionalnih računov (SNR) ter Evropskem sistemu nacionalnih in regionalnih računov (ESR).

Gre za popolni zajem.

5 ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Podatki so letni, nanašajo se na leti 2019 in 2022 ter so bili zbrani eksperimentalno v razvojnem statističnem raziskovanju Satelitski računi za kulturo (SRK).

Uporabljeni so bili različni administrativni viri, rezultati obstoječih statističnih raziskovanj in druge informacije.

Glavni viri podatkov za ocene kategorij:

- zaključni računi podjetij in drugih organizacij, ki jih pridobimo od Agencije RS za javnopravne evidence in storitve, podatki iz FURS-ovih davčnih evidenc,
- bilanca posebnega dela proračuna RS in analitični podatki odhodkov občinskih proračunov za programe kulture, ki jih pridobimo od Ministrstva za finance,
- statistike nacionalnih računov,
- statistike kulture,
- drugi administrativni viri in statistične informacije.

6 DEFINICIJE

Klasifikacija proizvodov in storitev po dejavnosti (CPA) razvršča proizvode in storitve po dejavnosti, v kateri so proizvedeni. Nabor proizvodov in storitev po CPA opredeljuje celotno kulturo, kulturna področja in njim pripadajoča podpodročja.

Celotno kulturo, poimenovano tudi kultura v širšem smislu (ali: kulturni in kreativni sektor), sestavlja devet kulturnih področij: kulturna in naravna dediščina, uprizoritvena umetnost, vizualna umetnost, knjiga in periodika, avdiovizualna dejavnost, oglaševanje, arhitektura in oblikovanje, izobraževanje na področju kulture ter presečno in nerazvrščeno. Število proizvodov in storitev po CPA je 238.

Temeljna kultura oz. kultura v ožjem smislu vključuje naslednja kulturna področja: kulturna in naravna dediščina, uprizoritvena umetnost, vizualna umetnost, knjiga in periodika, avdiovizualna dejavnost.

Kulturno in naravno dediščino sooblikujejo štiri podpodročja kulture: poleg kulturne dediščine v ožjem smislu (varstvo zgodovinskih stavb, spomenikov ipd.) še arhivi, muzeji s knjižnicami in naravna dediščina (živalski in botanični vrstovi, varstvo naravnih vrednot).

Uprizoritvena umetnost vključuje produkcijo umetniških predstav in njihovo uprizorjanje ter storitve in proizvode v podporo dejavnosti, kot so glasbila, tiskano notno gradivo, elektronski glasbeni zapisi itd.

Vizualna umetnost ima dve podpodročji: fotografijo (fotografiranje, fotografska obdelava in druge fotografske storitve, proizvodnja fotoaparatorov in druga oprema) in drugo vizualno umetnost (izvirna dela slikarjev, grafikov in kiparjev, oprema zanje, bižuterija itd.).

Knjiga in periodika vključuje tri podpodročja: knjigo (izvirna dela avtorjev, izdajanje tiskanih in e-publikacij, maloprodaja, tisk in knjigoveštvo itd.), podpodročje za periodične publikacije (izdajanje časnikov in drugih serijskih

publikacij, tisk in maloprodaja periodike, tiskovne agencije itd.) in podpodročje založniške storitve (tisk razglednic, risb, koledarjev, oprema za tiskanje itd.).

Avdiovizualno dejavnost sestavljajo tri podpodročja: filmska in videoprodukcija, radio in televizijo ter drugo AV-področje (računalniške igre, internetni portali, zvočno snemanje in posnetki, dajanje v najem, pa tudi oprema za to dejavnost ipd.).

Oglaševanje vključuje produkcijo oglasnih filmov in videoposnetkov, radijski in televizijski oglaševalski čas, neposredno oglaševanje in druge oglaševalske storitve.

Arhitektura in oblikovanje obsega v okviru podpodročja arhitektura vsakršno arhitekturno projektiranje, urbanistično, prostorsko in krajinsko načrtovanje, načrte, risbe in storitve, povezane z arhitekturo; podpodročje oblikovanja pa zajema industrijsko oblikovanje, oblikovanje notranje opreme in drugo specializirano oblikovanje ipd.

Med **izobraževanje na področju kulture** štejemo glasbeno izobraževanje na vseh stopnjah in izobraževanje kulturnih programov v okviru vseh stopenj rednega in spletnega izobraževanja ter plesne šole in storitve plesnih in glasbenih učiteljev ipd.

Področje **presečno in nerazvrščeno** vključuje različne storitve na področju kulture, turistične in kongresne dejavnosti, storitve kulturnih združenj ipd.

Institucionalni sektorji

Institucionalne enote se združujejo v sektorje po vrsti proizvajalcev ter na podlagi njihove glavne dejavnosti in funkcije, ki kažeta njihovo gospodarsko vedenje.

Tržni proizvajalci vključujejo primarno nefinančne in finančne družbe. Te institucionalne enote so neodvisne pravne osebe, njihova glavna dejavnost pa je proizvodnja blaga in storitev za trg. Poleg njih vključujejo tudi podjetnike iz sektorja gospodinjstev.

Sektor država zajema vse institucionalne enote, ki so netržni proizvajalci (to pomeni, da je njihova proizvodnja namenjena individualni in kolektivni potrošnji) in se financirajo z obveznimi plačili enot iz drugih sektorjev, ter institucionalne enote, ki se ukvarjajo s prerazdeljevanjem nacionalnega dohodka in premoženja. Sestavljajo ga podsektorji **centralna država**, **lokalna država** in skladi socialne varnosti.

Sektor nepridobitne institucije, ki opravljajo storitve za gospodinjstva (NPISG), sestavljajo nepridobitne institucije, ki so ločene pravne osebe in opravljajo storitve za gospodinjstva ter so zasebni netržni proizvajalci. Njihovi glavni viri so prostovoljni prispevki gospodinjstev kot potrošnikov v denarju ali naravi, plačila države in dohodki od lastnine. NPISG so na primer sindikati, strokovna in znanstvena združenja, politične stranke, verske skupnosti, kulturna društva, športni klubi, dobrodelne ustanove ipd.

Sektor gospodinjstva sestavljajo posamezniki ali skupine posameznikov kot potrošniki in kot podjetniki, ki proizvajajo tržno blago ter nefinančne in finančne storitve (ti spadajo med tržne proizvajalce).

Transakcije določa ESR 2010:

Proizvodnja je vrednost proizvodov in storitev, proizvedenih v okviru proizvodne enote v koledarskem letu. Vključuje proizvodnjo, namenjeno za prodajo na trgu, proizvodnjo za lastno končno potrošnjo in drugo netržno proizvodnjo. Vrednotena je v osnovnih cenah. Osnovna cena je vrednost, ki jo prejme proizvajalec od kupca za enoto proizvedenega proizvoda ali storitve, od katere so odšteti vsi davki, prištete pa subvencije na proizvode, ki se nanašajo na to enoto.

Vmesno potrošnjo sestavljajo blago in storitve, ki se kot stroški proizvodnje (inputi) potrošijo v proizvodnem procesu, ne vključuje pa osnovnih sredstev, katerih potrošnja je prikazana kot potrošnja stalnega kapitala. Blago in storitve se v proizvodnem procesu ali preoblikujejo ali porabijo.

Bruto investicije v osnovna sredstva sestavljajo pridobitve (nabave) novih in rabljenih osnovnih sredstev, zmanjšane za odtujitve (prodaje) rabljenih osnovnih sredstev in povečane za stroške transakcij rabljenih osnovnih sredstev. Osnovna sredstva vključujejo tudi proizvode intelektualne lastnine.

Sredstva za zaposlene so celotno nadomestilo v denarju ali naravi, ki ga delodajalec plača zaposlenemu v zameno za opravljeno delo v obračunskem obdobju. Zajemajo bruto plače in osebne prejemke zaposlenih ter prispevke delodajalcev za socialno varnost zaposlenih. Prispevki delodajalcev za socialno varnost vključujejo dejanske prispevke delodajalcev (obvezne in prostovoljne) ter pripisane prispevke delodajalcev. Pripisani prispevki vključujejo vsa od delodajalca izplačana nadomestila plač za čas odsotnosti z dela zaradi bolezni ipd. Osebne prejemke zaposlenih sestavljajo tudi denarna nadomestila zaposlenim za hrano, prevoz na delo in z dela ter regres za letni dopust.

Davki na proizvode so davki, ki se plačujejo na enoto določenega proizvoda ali storitve in se obračunajo, ko je blago proizvedeno, prodano ali uvoženo (davek na dodano vrednost, trošarine, uvozne dajatve ter drugi posebni davki na proizvode in transakcije).

Drugi davki na proizvodnjo obsegajo vse davke, ki bremenijo podjetja zaradi njihovega ukvarjanja s proizvodnjo, ne glede na količino ali vrednost proizvedenega ali prodanega blaga in storitev. Drugi davki na proizvodnjo se lahko plačujejo na zemljišča, osnovna sredstva ali delovno silo, zaposleno v proizvodnem procesu, ali na določene dejavnosti ali transakcije.

Subvencije so tekoča nepovratna plačila države ali institucij EU rezidenčnim proizvajalcem, s katerimi naj bi te vplivale na raven njihove proizvodnje, na njihove cene ali na nadomestila proizvodnim dejavnikom. Subvencije so dveh vrst. **Subvencije na proizvode** so subvencije, ki se plačujejo na enoto proizvoda ali storitve. Plačujejo se lahko ob proizvodnji, prodaji ali uvozu proizvoda ali storitve. **Druge subvencije na proizvodnjo** vključujejo preostale

subvencije, ki jih podjetje lahko dobi od države zaradi vključevanja v proizvodnjo.

Izdatke za končno potrošnjo sestavljajo izdatki rezidenčnih institucionalnih enot za blago ali storitve, ki se uporabljajo za neposredno zadovoljevanje individualnih potreb ali želja ali kolektivnih potreb članov skupnosti. Izdatke za končno potrošnjo sestavljajo izdatki za končno potrošnjo gospodinjstev, neprofitnih institucij gospodinjstev (NPISG) in države.

Ponudba je seštevek domače proizvodnje v osnovnih cenah, uvoza in neto davkov na proizvode (davki, zmanjšani za subvencije).

Poraba je seštevek izdatkov za vmesno in končno potrošnjo, investicij ter izvoza.

7 POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

Pri zajemu in obdelavi podatkov je upoštevana klasifikacija proizvodov po dejavnosti (CPA). Več informacij o klasifikacijah je na voljo na povezavi: <http://www.stat.si/StatWeb/glavnanavigacija/metode-in-klasifikacije/klasifikacije>

Podatki so prikazani po institucionalnih sektorjih, kot jih določa Standardna klasifikacija institucionalnih sektorjev (SKIS): <http://www.stat.si/StatWeb/Methods/Classifications>.

7.2 OBDELAVA PODATKOV

UREJANJE PODATKOV

Podatke statistično uredimo z uporabo ustreznih sistematskih in individualnih popravkov.

Podatke urejamo na makroravni (z metodo kontrole agregatov). Napake, odkrite na makroravni, se popravljajo na mikroravni.

Več o urejanju podatkov je na voljo v splošnem metodološkem pojasnilu [Statistično urejanje podatkov](#).

UTEŽEVANJE

Postopkov uteževanja podatkov nismo uporabili.

DESEZONIRANJE

Metodološko pojasnilo

Postopki desezoniranja niso smiselni.

OBDELAVA PODATKOV DRUGO

Podatke iz različnih administrativnih in statističnih virov obdelamo v skladu z metodologijo ESA 2010.

Izračuni temeljijo na metodologiji tabel ponudbe in porabe, input-output tabel (<https://www.stat.si/statweb/File/DocSysFile/8290/03-076-MP.pdf>), ki so sestavni del nacionalnih računov ter temeljijo na opredelitvah in načelih Evropskega sistema računov – ESA 2010. V okviru satelitskih računov za kulturo se upoštevajo le proizvodi in storitve, prepoznani kot pripadajoči kulturi po Klasifikaciji proizvodov po dejavnostih (CPA).

Administrativne vire povezujemo na podlagi identifikacijskih števil.

7.3 INDEKSI

Indeksov ne objavljamo.

7.4 NATANČNOST

Natančnosti ne izračunavamo.

7.5 DRUGA POJASNILA

Metodologija satelitskih računov za kulturo (na kratko: SRK) je zasnovana na metodologiji tabel ponudbe in porabe, ki spada v okvir nacionalnih računov, in sicer tako, da se pri uporabi klasifikacije CPA omeji na izbrane proizvode in storitve, ki smo jih prepoznali oz. določili, da spadajo v področje kulture. To pomeni, da nabor proizvodov in storitev določa obseg celotne kulture, temeljno kulturo, posamezna kulturna področja in pripadajoča kulturna podpodročja. V naboru so tako tipični kulturni proizvodi in storitve po dejavnosti (kot npr. postavka *umetniško uprizorjanje* itd.), hkrati pa tudi proizvodi in storitve, ki so v podporo oz. so orodje, da se kulturne dejavnosti lahko izvajajo (kot npr. postavke *mikrofoni in stojala zanje, proizvodnja glasbil* itd.).

Skrčena razlaga metodologije tabel ponudbe in porabe pojasnjuje:

1/ tabela ponudbe prikazuje ponudbo različnih proizvodov in storitev za področje kulture, ta je enaka vsoti domače proizvodnje in uvoza;

2/ tabela porabe opisuje porabo teh proizvodov in storitev, tako vmesno potrošnjo (input za proizvodnjo drugih proizvodov in storitev) kot tudi končno porabo (potrošnja gospodinjstev, neprofitnih institucij gospodinjstev (NPISG), države, bruto investicije in izvoz).

Ta metoda omogoča izračun številnih makroekonomskih kazalnikov, standardnih za nacionalne račune.

Objavljeni podatki so prikazani v tekočih cenah.

8 OBJAVLJANJE PODATKOV

- Prva objava (Kultura – Satelitski računi za kulturo): »Eksperimentalna objava: Satelitski računi za kulturo, 2019 in 2022«.

9 REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Objavljeni podatki so rezultat eksperimentalnega zbiranja in jim ne določamo statusa »začasni/končni«.

9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST

V časovni vrsti ni prišlo do prelomov, zato so vse časovne točke primerljive.

Metodološko pojasnilo o revidiranju podatkov je dostopno na spletni strani <http://www.stat.si/dokument/5296/RevidiranjeStatisticnihPodatkovMPsplosna.pdf>.

10 DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Metodološka gradiva na spletni strani SURS so dostopna na <https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>.

- Vprašalnik:
 - Podatkov za to raziskovanje SURS ne zbira z vprašalnikom.
- Metodološka pojasnila:
 - Input-output tabele, tabele ponudbe in porabe

področje: Bruto domači proizvod in nacionalni računi, podpodročje: Tabele ponudbe in porabe, input-output tabele

- European System of Accounts ESA 2010,
<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5925693/KS-02-13-269-EN.PDF/44cd9d01-bc64-40e5-bd40-d17df0c69334>